

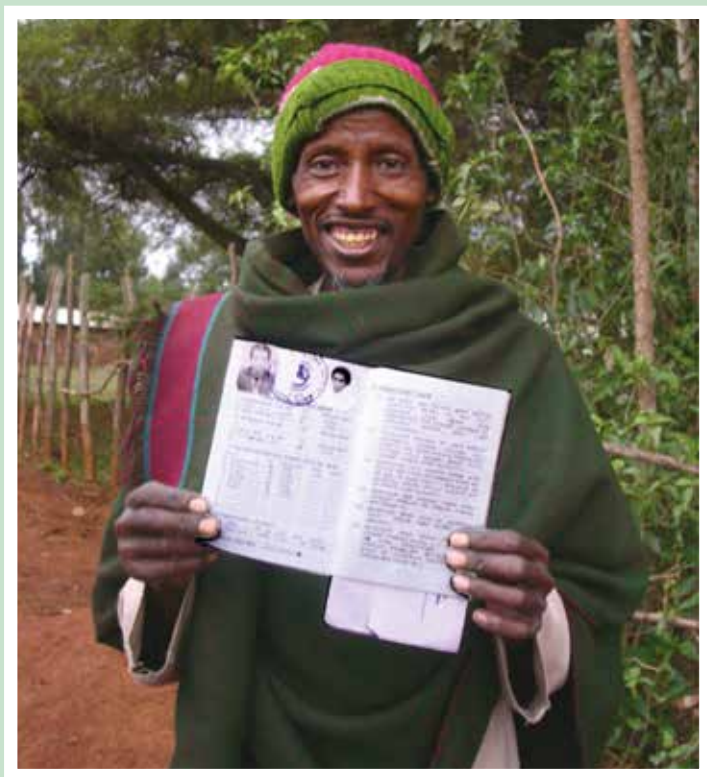
TENAESTELIN

ጤና ይስጥልን

Årgång 54

Nr 1
Juni
2014

Medlemsblad för Svensk-Etiopiska Föreningen

Stolt bonde visar upp sin "Book of Holding". Observera att både hustru och make är registrerade som ägare och med var sitt foto. Läs om uppbyggnad av lantmäteri och registrering av fastigheter i Etiopien på sidorna 22-25. Foto: Lennart Bäckström.

I Tenaestelin den här gången bl a:

Rapport från årsmötet den 26 april sid 4-10 • Röda Korset i Etiopien sid 16-17
Om ensetodling i Wolaita sid 18-19 • Rapport från Hylte hjälper sid 26-27

TENAESTELIN

ጤና ይስጥልን

Ansvarig utgivare: Biniyam Wondimu
Tryck: Fyris-Tryck AB

Adressändringar

ska snarast meddelas till Örjan Åkerrén,
se adress nedan.

Manusstopp

Manus till nästa nummer skickas till
någon i redaktionskommittén senast den
1 november 2014 med e-post.

STYRELSE

Ordförande:

Biniyam Wondimu
Bergstigen 12
171 34 Solna
Tel: 08-524 88 387
E-post : biniyam.wondimu@ki.se

Vice ordförande:

Håkan Pohlstrand
Skottbacken 8, Vansö
645 92 Strängnäs
Tel: 0152-200 02

Sekreterare:

Ingegerd Nylander
Upplandsgatan 80
113 44 Stockholm
Tel: 08-30 34 56
E-post: ingeherd.nylander@gmail.com

Skattmästare/medlemssekreterare:

Per Wallgren
Åkervägen 36
756 51 Uppsala
Tel: 018-418 34 56
E-post: per.wallgren@sva.se

Örjan Åkerrén
Valloxvägen 40L
741 42 Knivsta
Tel: 018-34 15 90
E-post: orjan55@me.com

Övriga styrelseledamöter:

Wessen Beshah	(08-603 80 20)
Sven Britton	(08-678 86 70)
Jan Olof Gustavi	(08-532 50426)
Sonja Pohlstrand	(0152-200 02)

Redaktionskommitté:

Pia Virving
Tel: 08-500 272 22
E-post: pia.virving@telia.com

Ingegerd Nylander
Tel: 08-30 34 56
E-post: ingeherd.nylander@gmail.com

Sven Britton
Tel: 08-678 86 70
E-post: sven.britton@ki.se

Barbro Ergetie
Tel: 0157-606 07
E-post: barbro.ergetie@telia.com

Martin Hydén, webmaster
martin@martinhyden.se

Reseinformation:

Håkan Pohlstrand
Tel: 0152-200 02

Medlemsavgifter:

Medlemsavgiften är 250 kr per hushåll, dvs
alla personer som bor på samma adress.
Avgiften betalas in på pg 45 97 88-6,
Svensk-Etiopiska Föreningen

Hemsida: www.svensk-etiopiska.se

Ordföranden har ordet

Välkommen till ett nytt nummer av Tenaestelin! Glädjande att så många kommer till våra möten - som nu, till årsmötet den 26 april, då ett 90-tal personer mötte upp på restaurang EthioStar. Vi hade ett digert program, vilket redovisas på sidorna 4-10. Etiopiens ambassadör i Stockholm, Woinsnet Tadesse, stod för en av punkterna. Heli von Rosen berättade om sin bok "Dödsorsak Ogaden". Samuel Rubenson om den förening som värnar om det etiopiska kulturarvet. Föreningen har ett pilotprojekt i grottkyrkan Yemrehanne Krestos, en svårtillgänglig kyrkobyggnad, bara några mil norr om Lalibela, mycket rik på vackra valv – och takutsmyckningar. Vi önskar verkligen föreningen lycka till i sitt arbete.

Att utvecklingen i Etiopien går framåt med stormsteg har väl de flesta noterat. En del av innehållet i det här numret handlar om det. På sidan 11-12 berättas det bland annat om svenskt företagande i Etiopien och om det svensk-etiopiska samarbetet inom området. På sidan 28 finns en notis som talar om att motorvägen mellan Addis Abeba och Adama nyligen invigts. Fyra år tog den att bygga. På samma sida kan vi läsa om hur Etiopien fått en ny vice premiärminister, Aster Mammo. Hon har tidigare haft posten som idrotts- och ungdomsminister i regeringen.

Vad gör Svenska Röda Korset i Etiopien? Svaret får ni av Björn Frändegård på sidorna 16-17.

Sidas arbete inom lantmäterisektorn har gjort Sverige känt hos befolkningen i Amhararegionen. Men i övrigt är det kanske inte många som känner till det omfattande arbete som lagts ner där. Lars Palm, som arbetat i Etiopien i nästan tio år, berättar på sidorna 22-25.

Svensk-Etiopiska Föreningen har vid några tillfällen bidragit med pengar ur Stipendiefonden till föreningen "Hylte hjälper Debre Zeit". Vad händer där? Ni får besked på sidorna 26-27.

För er som undrar vad som avhandlades i övrigt på årsmötet finns svaret i protokollet på sidorna 30-31.

Vår förening har inlett ett nytt verksamhetsår. Samtidigt står sommaren för dörren. Tenaestelin tar semester, men till hösten är det dags att börja förberedelserna för nästa nummer. Har du något du vill skriva om – välkommen! Du har tid på dig fram till den 1 november.

Med önskan om en riktigt skön sommar!

Föreningens ordförande, Biniyam Wondimu, och sekreterare, Ingegerd Nylander, på årsmötet den 26 april.

Välbesökt årsmöte den 26 april

Ett välbesökt årsmöte trots det vackra vädret.

En strålande vårdag till trots, ett överväldigande antal medlemmar valde att tillbringa eftermiddagen på EthioStar med oss och lyssna på intressanta föredrag och umgås. Vilket vi i styrelsen är väldigt glada för – utan er närvaro blir det inget möte.

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar med val av styrelse, revisorer, valberedning och redaktion, se protokoll på sidorna 30-31, blev det kaffepaus och försäljning av tre ringar lotter till förmån för trädplanteringsprojektet. Vinsterna bestod av ett presentkort från EthioStar på middag för två till ett värde av 500 kr, silversmycken skänkta av Astrid von Rosen, bordstabletter skänkta av Lennart Sjögren i Strängnäs och en bok "Det återuppståndna Etiopien" från 1948. Ett stort tack till alla givare. Och alla lottförsäljare.

Eftermiddagens program inleddes med att Etiopiens nya ambassadör till Sverige,

Wessen Beshah fick hjälp med lottdragningen.

Mrs Woinshet Tadesse, presenterade sig själv (se sidan 10). Heli von Rosen berättade engagerat om sin bok om svärfadern "Dödsorsak Ogaden: Om flyg och politik med Carl Gustaf von Rosen i Afrika", se sidorna 6-7.

Affärsmöjligheter i Etiopien

Feleketch Woldeyes ser ut att njuta av maten.

Att det finns en kyrka i Lalibela som är äldre än de världsarvslistade klippkyrkorna fick vi veta av Samuel Rubenson och hans kollegor Karl-Gunnar Olsson och Britt-Inger Johansson. De ingår i den ideella föreningen "The Society for the Conservation of Ethiopian Cultural Heritage", som har bildats för att rädda etiopiska kulturskatter. Deras pilotprojekt är kyrkan Yemrehanne Krestos belägen i en grotta fyra timmars bilresa från Lalibela. En gömd pärla med unika välbevarade, men smutsiga, takmålningar och utsmyckningar, sidorna 8-9.

Slutligen gav professor emeritus Bengt Henoch, ordförande i den nybildade Svensk-Etiopiska Handelskammaren/Swedish-Ethiopian Chamber of Commerce en kort översikt över handelskammarens målsättning att främja handelsförbindelser mellan Sverige och Etiopien.

Dagen avslutade med en gemensam etiopisk måltid. ■

Text: Ingegerd Nylander

Foto: Martin Hydén

Bengt Henoch berättade på årsmötet om den Svensk-Etiopiska Handelskammaren. Foto: Martin Hydén.

Svensk-Etiopiska Handelskammaren (SECC) etablerades i november 2013 med syfte att främja handelsförbindelser mellan den etiopiska diasporan i Sverige och svenska företag i Etiopien.

Bengt Henoch, ordförande och professor emeritus vid Högskolan i Jönköping, och två medarbetare - Rebecka Goldsmith och Kibrom Tsegay - gav en kort redogörelse för projektet som har Sida-stöd. Det finns även en avdelning i Etiopien.

I styrelsen finns representanter från svenskt näringsliv, Stockholms och Uppsala universitet samt Stockholms stadshus. Jan Olof Gustavi är Svensk-Etiopiska Föreningens representant.

Den 11 till 13 juni kommer en delegation på ett tjugotal personer från Etiopien på besök för att träffa representanter från motsvarande svenskt näringsliv. Svensk-Etiopiska Handelskammaren satsar initialt på områdena textil och läder, hantverk och "life style" projekt.

För mer information se www.secc.biz ■

Heli von Rosen om boken "Dödsorsak"

Under två år på 1970-talet bodde Heli von Rosen i Addis Abeba. Air Mula, som ett år tidigare startats av svärfadern Carl Gustaf von Rosen, var anledningen till det. Maken Eric flög för bolaget, Heli kom att ansvara för den administrativa delen. – Under dagarna hade jag jobbet, på kvällarna när jag var ensam skrev jag många brev, berättade hon på årsmötet.

Vilken tur att hon tog kopior på de här breven. Annars kanske det inte hade blivit någon bok. För det var när hon läste igenom breven, efter att ha gått i pension, som hon bestämde sig för att skriva den. Böckerna om Etiopien, som hon fick efter sin svärmor, bidrog också. "Dödsorsak Ogaden" kom därför att handla om bra mycket mer än om Helis två år i Etiopien och om svärfadern Carl Gustafs liv. Jo, visst är hans flygargärning bokens röda tråd, men historiska skeenden och politiska förvecklingar redovisas också och ger händelserna en intressant inramning.

Men tillbaka till Heli von Rosen och årsmötet, där hon började med att berätta om Air Mulas flygningar. Om matbombningarna inom olika delar av Etiopien och om de senare flygningarna till Ogaden, där det handlade om leverans av vaccin för utrotning av smittkoppor, men också om att förse nomader med mat.

- Förste svensk i Ogaden, under 1930-talets första hälft, var läkaren Gunnar Agge. Han ombads av kejsare Haile Selassie att ta hand om sjukvården för de etiopiska soldater som skickats dit som gränsbevakare efter det att intrång gjorts från italienska Somaliland. Det skrev jag faktiskt aldrig om i min bok, berättade Heli.

Men det var faktiskt denne Gunnar Agge som var anledningen till att von Rosen sedan hamnade i Etiopien.

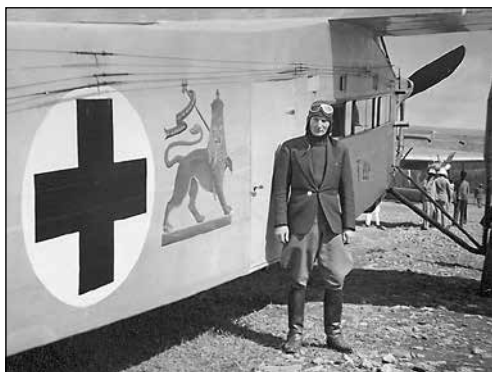
Heli von Rosen berättade om sin bok "Dödsorsak Ogaden". Foto: Martin Hydén.

Ogaden den 13 juli 1977. När somaliska regeringstrupper anföll Ogaden fanns von Rosen i Gode efter att ha flugit dit några representanter för statliga RRC- Relief and Rehabilitation Commission. Huset, han och två andra befann sig i, träffades av en granat. Samtliga tre omkom.

Det mesta sker av en slump, konstaterade Heli. Bara att hålla med. För hade inte von Rosen hösten 1935 kommit förbi Folkets Hus i Göteborg just den där kvällen, och hade han inte lyssnat på föredraget av missionsläkaren Gunnar Agge apropå hjälpbehoven i Abessinien efter italienarnas invasion några veckor tidigare. Ja, då hade hans liv kanske tagit en helt annan vändning.

Men nu gick han in, lyssnade på Agge, erbjöd sin hjälp inklusive sitt flygplan och så rullade det hela i gång.

Hans flygarinsatser under Abessinien-krigets svåra förhållanden gjorde honom känd, både i Etiopien och i Sverige och kontakten med kejsare Haile Selassie gjorde att han fick uppdraget att bygga upp en svensk flygskola, det som utvecklades till

Det var italienarnas invasion av Abessinien 1935 som gjorde att Carl Gustaf von Rosen kom till landet. Foto:Familjen von Rosens arkiv.

ett etiopiskt flygvapen och som invigdes i november 1947.

Tillbaka i Sverige efter drygt tio år i Etiopien blev han pilot på flygbolaget Transair, vilket 1968 förde honom in i Biafrakrisen. Transair fick en beställning av hjälporganisationen Caritas. Det handlade om att flyga barnmat och medicin från Frankfurt till ön Sao Tomé utanför västafrikanska kusten. De amerikanska legopiloter som sedan skulle flyga vidare in i Biafra vägrade med motiveringen att det var för farligt. Von Rosen och piloterna Bengt Lindwall och Claes Smith flög då på låg höjd, för att undvika radar och nigerianskt luftvärn, in med förnödenheterna i tre omgångar och inom kort hade en luftbro kommit i gång.

Von Rosen upprördes av de nigerianska bombningarna av Biafras civilbefolkning.

Malmö Flygindustri MFI-9B kunde förses med raketer. Fem stycken inköptes för Biafras räkning, snart var raketskjutningen mot nigerianska militära mål i gång under von Rosens ledning.

- För det här fick han utstå mycket kritik, statsminister Tage Erlander tog bestämt avstånd från hans krigsaktiviteter, von

Bilden på C G von Rosen är tagen i Kibish 1975. Matbombningarna är nu i full gång. Foto: Lars Brauv.

Rosen var ju medborgare i ett neutralt land, menade han.

- Snart var mediestormen i gång, förklarade Heli, och visade bilden på en kamouflerad Carl Gustaf i fransk basker och med tjugus mustasch.

Dags för pension från Transair. Planerna på att fortsätta som flyglärare fanns där, men Etiopien kom åter emellan. Air Mula blev nästa projekt med matbombningar i svårtillgängliga områden i det konfliktfyllda landet, där gerillasoldater och före detta jordägare, vars mark konfiskerats av Dergen, gav problem.

Så är Heli von Rosen tillbaka där hon började. I Ogaden och till den händelse som tog Carl Gustaf von Rosens liv.

Bland besökarna på årsmötet den 26 april fanns Torgny Erling, som 1977 var präst i den svenska församlingen i Addis Abeba. Han berättade kort om begravningsgudstjänsten i den fullsatta Mekane Yesuskyrkan och om den efterföljande jordfästningen på Gulalekyrkogården.

För ett år sedan skrev jag en recension om "Dödsorsak Ogaden" i Tenaestelin och till er som ännu inte läst boken rekommenderar jag: Gör det! ■

Text: Pia Virving

Föreningen som värnar om Etiopi

Det var nog inte många som före årsmötet hade hört talas om Yemrehanne Krestoskyrkan. Kyrkan med de fantastiska takmålningarna, fyra mil norr om Lalibela. Förmodligen uppförd under första hälften av 1100-talet, byggd i en grotta och ett pilgrimsmål sedan medeltiden.

*Samuel Rubenson, ordförande i "The Society for the Conservation of the Ethiopian Cultural Heritage".
Foto: Martin Hydén.*

Samuel Rubenson, professor i kyrkohistoria i Lund, kom till årsmötet för att berätta om "The Society for the Conservation of the Ethiopian Cultural Heritage". Föreningen har som syfte att bevara det etiopiska kulturarvet genom restaurering, utbildning av praktikanter, forskning och dokumentation. Allt i samarbete med den etiopisk-ortodoxa Tewahedokyrkan och med kollegor på universitet i både Etiopien och utomlands. Med sig hade Rubenson två andra medlemmar i föreningen, arkitekturprofessorn Karl-Gunnar Olsson, Chalmers, och Britt-Inger Johansson, professor i konsthistoria i Uppsala.

De välkända kyrkorna i Lalibela som finns med på UNESCO:s världsarvslista är något yngre än Yemrehanne Krestos.

- Inredningsmässigt kan kyrkorna där inte alls mäta sig med Yemrehanne Krestos, berättade Samuel Rubenson.

- Förutom de vackra takmålningarna, där varje bild är unik, har den utsmyckade valv och den är tydligt inspirerad av kyrkokul-

Grottkyrkan Yemrehanne Kristos.

Vackra arkitektoniska detaljer.

turen runt östra Medelhavet. Likaså av den aksumitiska arkitekturen (kungariket Axum varade mellan år 150 f Kr och 700 e Kr). Tack vare att kyrkan i alla år varit ett mål för pilgrimer har den bevarats.

Skador i målningen dokumenteras.

Pilgrimsleden till grottkyrkan.

Vacker dörr till kyrkan, som ligger fyra mil norr om Lalibela.

Bevarats ja, men nu behöver kyrkan en uppräckning. Bilderna är smutsiga, måste rengöras och konserveras. Kyrkan i övrigt måste tas om hand och det är där "The Society for the Conservation of the Ethiopian Cultural Heritage" kommer in i bilden. Samuel Rubenson är föreningens ordförande och förutom Karl-Gunnar Olsson och Britt-Inger Johansson ingår också projektledaren Lars Gerdmar, ikonmålare, Johan Mårtelius, professor i arkitekturhistoria vid KTH och Inger Lise Syversen, teknologie doktor och internationell expert på kulturarvsfrågor knuten till Chalmers och arkitekturhögskolan i Oslo.

Föreningen har utsett kyrkan Yemrehanne Kristos till pilotprojekt. Kyrkan är idag svår att nå, men förhoppningsvis kommer en ny väg dit att anläggas.

Enligt Rubenson är man angelägen om att gå varsamt fram och man ser till att samarbeta med dem som bor runt kyrkan och

i byn som ligger i kyrkans närhet. I dag har man hjälp av personer därifrån som dagligen mäter temperaturer och vindförhållanden.

Under hösten 2012 inleddes projektet. Man gjorde då under fem dagar en noggrann undersökning av kyrkan och palatset intill. Var han en kung, Yemrehanne Kristos? Med tanke på palatset. En präst? Eller en kombination av de båda?

Största utmaningen i dag är att få in pengar till projektet. Det försöker man nu att få via internationella fonder och samverkan mellan olika instanser i Sverige och i Etiopien.

Att bli medlem i "The Society for the Conservation of the Ethiopian Cultural Heritage" kostar 300 kronor per år. Är du intresserad skriv till Samuel@karavanen.se

Du kan också läsa mer om projektet på www.conservation.ethiopia.com ■

*Text: Ingegerd Nylander/Pia Virving
Bilder: Jonas Rubenson*

Ambassadör Woinshet Tadesse med på årsmötet

Etiopiens nya ambassadör till de nordiska länderna, med säte i Stockholm, var överraskad över den stora anslutningen av Etiopienvänner på årsmötet den 26 april.

Etiopiens ambassadör till de nordiska länderna, Woinshet Tadesse.

Hon tog upp de långvariga relationerna mellan Etiopien och Sverige som nu normaliserats och Etiopien har åter en ambassadör efter några år då Etiopien representerats av ett generalkonsulat.

Ambassadör Woinshet påminde om att landet som för tjugo år sedan var drabbat av hungersnöd och oroligheter nu är ett av de med snabbast tillväxt i världen. De senaste tio åren har stora resurser lagts på hälsa, utbildning, rent vatten för att förbättra levnadsvillkoren för alla och uppnå millenniemålen*. Något man kommer att göra innan deadline.

Andra stora investeringar har gjorts på vägar och annan infrastruktur som den stora Renässansdammen i Blå Nilen (se nedan). Internationella investerare och turism är andra områden som prioriteras. Den nyli-

gen bildade svensk-etiopiska handelskammaren (SECC) är en viktig partner i denna utveckling.

Åtta mätbara mål som ska förbättra levnadsvillkoren för världens allra fattigaste:

- *Halvera jordens fattigdom och hunger*
- *Alla barn får gå i grundskola*
- *Öka jämställdheten mellan kvinnor och män*
- *Minska barnadödligheten*
- *Förbättra mödrhälsan*
- *Stoppa spridningen av hiv och aids och malaria*
- *Säkra en hållbar utveckling*
- *Öka samarbetet kring bistånd och handel*

Målen ska vara uppfyllda år 2015■

Text: Ingegerd Nylander

Foto: Martin Hydén.

Renässansdammen klar om tre år

Den stora renässansdammen i Blå Nilen, cirka 90 mil nordväst om Addis Abeba, började byggas för tre år sedan. I april i år hade 30% av byggnationen klarats av. Om tre år, 2017, beräknas dammen, med en effekt på 6 000 megawatt, vara klar att tas i drift.

En enorm effekt satt i relation till tidigare dammbyggen i Etiopien. Näst störst är Gibe 3 i Omofloden, 1 870 megawatt, som stod klar 2013. Jämförelsen med svenska vattenkraftverk säger också en hel del.

Vårt största vattenkraftverk, Harsprånget i Lule älv, har en effekt på knappa 1 000 megawatt. Etiopien behöver mer energi för att klara av utbyggnaden på industri- och jordbrukssidan och med den stora dammen, Afrikas största, får man också möjlighet att exportera energi.

Glömt att betala medlemsavgiften?

250 kr per hushåll. Betalas in på pg 45 97 88-6, Svensk-Etiopiska Föreningen. Så fort som möjligt så att du inte missar nästa nummer av Tenaestelin.

Om svenskt företagande i Etiopien

Hur ser man i dag från etiopiskt håll på industrins utveckling i landet och kontakterna med svenska företag? Tenaestelin ställde frågan till Karin Wallensteen, ministerråd på svenska ambassaden i Addis, med speciellt ansvar för frågor som handlar om politik, handel och kultur.

- Den etiopiska regeringen har ett ekonomiskt utvecklingsprogram för hela landet och där ingår satsningar på såväl jordbruk som industri. Det svenska utvecklingssamarbetet arbetar för att förbättra investeringsklimat och åtgärda hinder i byråkrati och logistik kring etablering av små och medelstora företag. Det syftar också till ökad sysselsättning och entreprenörskap samt alternativa försörjningsmöjligheter och ekonomisk utveckling för framförallt kvinnor.

Karin Wallensteen berättar vidare att svenska företag bland annat är delaktiga i uppbyggnaden av spårvägen i Addis Abeba och att H&M nyligen börjat köpa kläder från Etiopien.

- Andra stora svenska företag med intressen i Etiopien är bl.a. ABB, Atlas Copco, Electrolux, Ericsson, Scania och Volvo. Men minst lika intressant som dessa stora företag är alla de mindre företag som är intresserade av handel mellan Sverige och Etiopien. Ett sådant exempel är det svenska företaget Responsify, som är baserade i regionen Stockholm, men som arbetar för att hjälpa internationella företag med inköp, produktion och hållbarhet i Afrika söder om Sahara. Syftet är att utveckla textil- och läderindustrin i regionen på ett hållbart sätt.

Hur går det med den verkstadsskola i Addis där Volvo är intressent?

- I samband med att Volvo skulle sälja tunga

Tanja Rasmusson, statssekreterare på UD, besöker verkstadsskolan i Addis Abeba tillsammans med Sveriges ambassadör i Etiopien, Jan Sadek (tvåa från höger). Foto: Murad Issa.

fordon till Etiopien identifierades ett behov av kvalificerade mekaniker på en nivå som inte fanns i Etiopien. Istället för att Volvo själva skulle utbilda ett litet antal mekaniker internt började man titta på att skapa ett så kallat "public-private-development-partnership" för att utbilda kvalificerade mekaniker. Mekanikerna skulle på det sättet inte bara komma Volvo tillgodo utan utbildas för den etiopiska marknaden i stort. Utbildningen invigdes i januari 2013 och har således varit igång i mer än ett år och är den första i sitt slag i Etiopien. I samarbetet deltar Volvo, Sida, FN:s industriorgan UNIDO samt Selam, en privat etiopisk yrkesutbildningsskola av hög kvalitet, i Addis Abeba.

Andra svenska företag med intressen i Etiopien?

- Det finns ett stort och växande intresse från svenska företag för att verka i Etiopien. Ambassaden har varje vecka ett flertal kontakter med svenska företag som antingen redan finns i landet eller vill etablera sig här. Och intresset går i båda riktningar, det finns etiopiska företag som vill exportera till Sverige, inte minst vad gäller bl.a. kaffe och snittblommor. ■

H&M i Etiopien

Snart kan vi handla H&M-kläder tillverkade i Etiopien. Företaget har redan beställt flera testorder. H&M samarbetar hittills med tre leverantörer i landet. Gustav Lovén, Social Sustainability Manager, på H&M, är nöjd så här långt, även om utmaningar finns.

- En ny produktionsmarknad för H&M föregås av en omfattande process, berättar Gustav Lovén, som också poängterar att det inte handlar om att flytta produktion till Etiopien från något annat land. Etableringen i Etiopien handlar om ren expansion. Kvaliteten spelar förstås en stor roll. Priserna likaså, men inte minst intresset för hållbarhet.

Varför Etiopien? Jo, för att landet har stor bomullsproduktion, textilindustrin utvecklas och här finns en vilja att arbeta med hållbarhetsfrågor. Dessutom är tillgången på arbetskraft stor. Arbetslösheten är omfattande, inte minst för kvinnor och ungdomar och genom att öka

sysselsättningen för kvinnor stärker man deras situation.

Sedan de första testorderna beställdes 2013 har arbetsförhållandena på de fabriker H&M samarbetar med förbättrats, säger Gustav Lovén.

- Den fackliga organiseringen har stärkts och det finns kollektivavtal.

- Genom att ställa höga krav kan vi bidra till utvecklingen inom det här området. ■

Text och foto: Pia Virving

"Tyst diplomati" av Jens Odlander

Jens Odlanders bok "Tyst diplomati" kom ut i april i år på Atlantis förlag. Boken handlar om de 438 dagar då de svenska journalisterna Martin Schibbye och Johan Persson satt fängslade i Etiopien. Nu berättar Odlander sin version. Bra att han skrev den medan de 438 dagarna fortfarande är aktuella.

Boken berättar om den tysta diplomatin, inte särskilt populär hos den svenska journalistkåren. Den svenske ambassadören lyckades ändå sälja in den till Schibbye och Persson. Sen handlar boken om mycket mer. Framför allt ger den en bakgrund till mycket av det som har hänt eller händer i landet.

Om fredsavtalet med ONLF (Ogadens Nationella Befrielsefront) 2010, ett avtal som inte inkluderade hela organisationen, som rann ut i sanden och som slutade med att ONLF två veckor före fängslandet av Schibbye och Persson stämplades som terroristorganisation.

Om valen 2005 och 2010. Om EPRDF:s utveckling till massrörelse. Om Meles Zenawi, som Odlander samtalat med, som "hatar fattigdom" och vars fokus ligger på ekonomisk utveckling.

Boken tar upp funderingar kring orsaker till olika skeenden. Inget är svart eller vitt, det finns inga enkla svar, inget försvar, men försök till förklaringar. Det känns välgörande.

Odlanders bedömning är att de svenska journalisterna "betett sig oskickligt", vilket inte påverkar hans agerande. Han drivs som han uttrycker det av: "motivation för deras sak, yttrandefriheten, och min ämbetsmannaheder att göra mitt bästa". Och att han verkligen gör sitt bästa råder det inga tvivel om. ■

Pia Virving

150 000 etiopier utvisade/ deporterade

Under tiden november 2013 fram till mitten av februari i år har över 150 000 etiopier tvingats lämna Saudiarabien.

Under senare år har 10.000-tals etiopiska kvinnor sökt sig till Saudi för att arbeta som hembiträde eller barnflicka.

Bakgrunden till utvisningarna av gästarbetare är den utbredda arbetslösheten i landet där arbetslösheten bland den inhemska befolkningen är 12%. En av fyra unga saudiska män går utan arbete.

Ett annat skäl är att minskade utflödet av kapital, då gästarbetarna skickar hem pengar till sina anhöriga i hemländerna. Förhoppningen är att minska dessa remitteringar med ca 45 miljarder kronor nästa år.

Totalt räknar Saudiarabien med att utvisa ett par miljoner av de totalt 9 miljonerna gästarbetarna i landet. Repatrieringen berör inte bara etiopier utan också 100.000-tals indier och jemeniter.

På nätet (t.ex. stop the violence against Ethiopians in Saudi) finner man många vittnesmål om våldsamma sammandrabbningar mellan etiopiska migranter och saudisk polis. Många kvinnor beskriver hur de blivit utsatta för sexuella övergrepp, då de förts iväg till uppsamlingslägren. Rasism och främlingsfientlighet riktad mot etiopierna beskrivs på många platser.

Organisationen "Human Right Watch" har belyst situationen och Evangeliska Världsalliansen har framfört kritik av hur

Tiotusentals etiopiska kvinnor har de senaste åren sökt sig till Saudiarabien för att arbeta i familj. Men nu tvingas många av dem lämna landet.

drygt 50 kristna etiopier gripits i samband med en gudstjänst.

Deportationerna har också belysts i Sveriges riksdag. IOM, en organisation med säte i Genève, uttalade att "Många av de återvändande är traumatiserade, utpumpade, oroliga och många är allvarligt sjuka – i en miserabel kondition."

Under den mest kritiska perioden anlände flera tusen personer under en och samma dag till Bole Airport i Addis. Etiopiska Röda Korset satte in 100-tals volontärer som jobbade dygnet runt. För de deporterade uppfördes sex transitläger i anslutning till flygplatsen. Därifrån erbjöds ambulansservice till sjukhus för vård samt telefonservice för de nyanlända, som önskade kontakta anhöriga för att informera om sin ankomst och situation.

I slutet av februari avslutade Röda Korset sin katastrofinsats. ■

Text: Björn Frändegård

Broderi, sömnad och kaféverksamhet som ger kvinnor ett nytt liv

Masresha Lule, lärare och designer, som ritar alla mönster.

Masresha Lule är designer och lärare på skolan för före detta prostituerade kvinnor i stadsdelen Cazainches i Addis Abeba. Under två år får kvinnorna lära sig broderi, klädsömnad och hur man bedriver kaféverksamhet. Masresha visar oss de olika mönstren – en del enkla, andra betydligt mer komplicerade.

Under besöken i Etiopien händer det här hela tiden. Vi ramlar in i olika sammanhang och lär oss ständigt nya saker. Nu är vi på väg från Bishoftu till Ambo via Addis. ”Jag skulle behöva lämna in en dator till Gert uppe i Cazainches. Kan vi ta den vägen”, undrar vår chaufför Gelebo.

En dörr öppnas i den höga muren. Ut kommer Anita Fällsten, Gerts fru och efter bara några minuter får jag klart för mig att här finns något meningsfullt att berätta. ”Får vi komma tillbaka senare i veckan?”

Det får vi och Anita tar oss över vägen till pingströrelsens center där utbildningen av 16 kvinnor pågår. En utbildning som till största delen finansieras av Erikshjälpen och som pågått sedan 1970-talet.

- Men under Mengistutiden var det tufft, berättar hon. Ingen samling av människor tillåts och flickorna fick slussas in via olika portar i muren.

Hittills har 100-tals unga kvinnor fått sin utbildning här och Anita Fällsten har länge funnits med i bilden. I Etiopien har hon tillbringat större delen av sitt yrkesverkssamma liv – hon är utbildad sjuksköterska och barnmorska - och hon brinner för arbetet som pågår här.

Anita Fällsten och vår chaufför Gelebo känner varandra väl.

nhet utbildning

- Många av flickorna som kommer hit är hiv-positiva och äter bromsmediciner - de har ofta ett barn med sig. De kan kanske inte läsa eller skriva, något vi får börja att lära dem. Undervisning kring hiv och näringslära ingår också i utbildningen. För barnen har vi särskild dagverksamhet. Allt eftersom utbildningen pågår ser vi hur självförtroendet hos kvinnorna växer och de flesta får efteråt ett nytt liv.

Anita visar oss runt i anläggningen och vi börjar i rummet där ett tiotal unga kvinnor broderar. Från början handlar det om att sy efter enkla mönster, sen blir broderierna allt mer avancerade.

- Ganska ofta får vi beställningar från kunder som vill ha något speciellt broderat, förklarar hon.

På ett bord längst fram ligger härvor med akrylgarner i en mängd olika färger, garner som köps in på Mercato. Tygerna

Många av kvinnorna har aldrig broderat tidigare.

Ju längre utbildningen pågår desto mer avancerade broderier.

i både blekt och oblekt lakansväv som används för brodyr tvättas och stryks först innan de klipps till.

I **skradderiavdelningen** hörs ljudet av symaskiner. För att bli examinerad inom det här området ställs flera krav. Först måste man lära sig att göra mönster, sen att klippa till tyget. Att sy en krage och att fodra klädesplagg är också ett måste.

I verksamhetens butik ser vi resultatet. Här finns inga fransar utan raka, fina sömmar och handsydda kraglinningar på kläderna.

Jag jämför senare blusen jag köpt med den jag har sedan tidigare och konstaterar att jag här fått mycket hög kvalitet för pengarna. Till den här affären kommer jag att åka fler gånger.

Vårt besök avslutas i kafédelen som vetter mot gatan utanför med egen ingång därifrån. Anita har stora planer för verksamheten. Kvinnorna ska få lära sig att baka matbröd och sockerkakor, bra att kunna om man skall starta egen verksamhet.

I lokalen väntar flera gäster på att bli serverade. Själva beställer vi in macchiato och ett donutliknande bakverk. Det smakar utmärkt! ■

Text och bilder: Pia Virving

Röda Korset i Etiopien

På vårt höstmöte i oktober fick vi genom Gunnar Lundström en levande beskrivning av hur Svenska Röda Korset genom sin ambulans och sjukvårdspersonal redan på trettioalet var engagerat i Etiopien.

Detta engagemang har sedan fortsatt i form av både katastrofbistånd och långsiktiga katastrofförebyggande insatser i bland annat Wollo.

Mellan lokala rödakorsdistrikt i Sverige och etiopiska distrikt utvecklades sedan systerprojekt, som förutom ekonomiskt stöd också innehöll ömsesidiga studiebesök och ungdomsvolontärer.

Under senare år har både Etiopiska Röda Korset och den svenska systerorganisationen genomgått stora förändringar och omorganiserats.

Jessica Jansson är handläggare för Östafrika på Svenska Röda Korsets huvudkontor. Hon beskriver hur inriktningen och fokus är att skapa både en bättre motståndskraft för att kunna stå emot katastrofer och på samma gång stärka återhämtningsförmågan efter en eventuell katastrof.

Det innebär att man vill skapa ett samlat program, en kedja av sammanhängande insatser som stärker varandra och där också utbildning är en viktig komponent.

Sedan 2009 har man satsat på att i Tigray arbeta efter denna modell. Hur kan vi skapa tillgång till rent vatten? Hur skall vi ta tillvara på det? Hur skall vi lagra och fördela det? Detta leder vidare till frågor om hälsa och sanitetsfrågor.

Hur hanterar vi våra toalettbesök och hur tar vi hand om vårt avfall? Kan vi öka den egna matproduktionen genom bättre utsäde eller odla något nytt?

Kan vi öka mjölkproduktionen och

Svenska Röda Korsets engagemang i Etiopien har en lång historia.

Kvinnans situation och vikten av ett jämställt och rättvist samhälle är något som Röda Korset hela tiden har i fokus.

skapa nya möjligheter att få inkomster genom försäljning av t.ex. honung?

Förutom dessa olika komponenter lyfter man fram kvinnans situation och vikten av ett jämställt, hållbart och rättvist samhälle för kvinnor, män, pojkar och flickor.

Ett modellskapande projekt har inletts i västra Tigray. I Etiopien arbetar Svenska Röda Korsets representant *Jesper Fridolf*. Han beskriver hur den 60 meter djupa borrhade brunnen i byn Arrugura förser

Tidigare gick flickor och kvinnor långa sträckor för att hämta vatten.

I Gumuzregionen i nordvästra Etiopien har 14 brunnar renoverats. Flera står i tur.

byns 2 500 invånare med rent friskt vatten. Brunnen ligger bara 50 meter från byn. Tidigare fick kvinnorna och flickorna gå långa sträckor för att hitta vatten i flodfårorna som delar av året enbart genomströmmas av rännilar. Ofta var det både förorenat och smutsigt och inte lämpligt att dricka eller ens för matlagning. Överskottsvattnet rinner ner i separata vattenhoar och används till djuren som då kan producera mera mjölk att göra smör av, som i sin tur kan

säljas på marknaden och ge viktig inkomst till familjen, säger *Jesper Fridolf*.

I en annan landsända, i Bensishangul i Gumuzregionen har man fram tills nu fokuserat på vattenproblematiken. Där har man renoverat 14 brunnar och skall under de kommande två åren renovera ytterligare 36. Varje brunn beräknas ge vatten till ca 300 personer. Målet är att ge rent vatten åt 11 000 personer. Successivt skall man som i Tigray komplettera med ytterligare komponenter och modellen kommer även att prövas i Somaliregionen under 2014-2016.

För att brunnarna ska fortsätta att ge rent vatten har byborna kring varje brunn bildat en lokal vattenkommitté som under fyra år får utbildning och stöd att ta hand om sin brunn.

Arbetet med den här inriktningen startade 2011 och Etiopien är ett av de 11 länder i världen som Svenska Röda Korset valt att prioritera och utveckla ett långsiktigt partnersamarbete med.

I Etiopien finns och verkar också Internationella Röda Kors-kommittén (ICRC). Den arbetar bland annat med återförening av familjer kopplat till flyktingströmmarna efter kriget mellan Etiopien och Eritrea och striderna som nu pågår i Sydsudan. De stödjer också de många hemvändande från Saudiarabien.

För Etiopiska Röda Korset och Svenska Röda Korset handlar det nu, precis som tidigare, om en balansgång för att stå upp för de internationella humanitära principerna. ■

Text: Björn Frändegård

Bilder: Röda Korset

Enset fantastisk inhemsk gröda

Att odla enset på en liten jordlott är en realistisk möjlighet för många fattiga. Vi anser att odlingsråd för och utveckling av grödan enset, som är evolutionärt anpassad till miljön, är ett enkelt sätt att uppnå bättre levnadsstandard för många i Etiopien.

Alla som har varit i Etiopien har sett växten enset: de stora plantorna som liknar bananplantor, men som är kraftigare och har mer uppräta blad. Man ser ofta solitära enset i trädgårdar i Addis och andra städer. På landsbygden odlas den vanligen i grupp nära husen. Många har säkert ätit produkter gjorda på enset: olika sorters bröd, gröt eller "mucho" (enset, bönor, kål).

Enset växer vilt i Etiopien och har odlats där sedan urminnes tider. Den ger mat, foder, fibrer och traditionella naturmediciner. Till matprodukter använder man växtsaften, de centrala delarna av plantan eller jordstammen. Därför skördas den när stam och blad har som mest energi, alltså före fruktsättning. Ensetplantor växer några år innan de når full storlek, men avkastningen per area- och tidsenhet är hög. Den har god förmåga att överleva utdragna torrperioder, när ettåriga grödor slår fel så klarar sig oftast enset. Den är lättodlad, motverkar erosion, utjämnar dygnstemperaturen och bevarar markfuktigheten.

Näringsmässigt är maten från enset lik potatis. Om man tänker på hur viktig potatisen har varit för utvecklingen av välfärd i Europa kan man lätt tänka sig hur viktigt enset kan vara för Etiopien. Bruket av enset har varit begränsat till vissa områden, men numera inser allt fler dess möjligheter. Den börjar odlas i nya områden och olika produkter når marknaden. Enset skulle kunna vara en stor tillgång för många fler.

Laila Karlsson och Abitew Lagibo Dalbato vid skott av enset, sex månader efter uppkomst i försöksodling.

Trots att enset är en fantastisk gröda finns det lite dokumenterad kunskap. De odlingsråd som finns är vaga och grundade på hörsägen. Andra grödor har förädlats genom att korsa individer med goda anlag och sedan välja ut ännu bättre från avkommorna; som alla äppelsorter som smakar annorlunda än vildapel! När man odlar enset korsar man inte, utan man klonar: man tar en del av jordstammen på en planta och planterar om. Detta är en utmärkt metod för att få en likadan ny planta, men det ger ingen förädling av grödan eftersom man inte får nya kombinationer av genotyper.

Bönder i Etiopien efterfrågar både odlingsråd för enset och förädlade sorter. Sedan 2009 har vi bedrivit ett forskningsprojekt där vi undersöker frögroning (till

för Etiopien _____

Blommor, frukter, frön och skott av enset.

Dags för ensetskörd.

förädlingsarbete) och hur olika metoder för plantering kan förbättras och anpassas till olika situationer. Vi har vår försöksodling, tillsammans med etiopiska kollegor, på Wolaita Sodo University, 300 km söder om Addis.

Våra resultat visar på goda möjligheter att förädla enset genom att korsa befintliga sorter, låta dem sätta frö, odla groddarna. Dock behövs det mer forskning innan en konkret metodbeskrivning kan göras: man måste undersöka vilka pollinationskrav ensetblommor har och man bör arbeta vidare med gröningsmetoder för att få hög groning.

Det går att förbättra tillväxten betydligt, utan att använda några kemikalier eller kostsamma metoder. När en planterad bit av en jordstam skjuter nya skott brukar de bli högst någon meter efter en regnperiod. De skott vi hade vid motsvarande tillfälle

var mycket större (se foto), och vi hade minst lika många som man brukar få. Vad vi hade gjort var huvudsakligen att justera givan av kogödsel. När vi följer upp hur skottstorleken påverkar plantans fortsatta tillväxt ser vi ett tydligt positivt samband mellan skottstorlek och plantans senare storlek. Det ger alltså mycket gott utbyte att utarbeta odlingsmetoder så att man får stora nya skott. Effekten i olika miljöer behöver studeras vidare, och kunskapen måste sedan spridas till odlare. Vi hoppas att bruket av enset kan öka. ■

Text och bilder:

Laila Karlsson, ekolog

Abitew Lagibo Dalbato, hortonom

email@lailakarlsson.se

www.lailakarlsson.se

”Hjärtefilter” till sjukhus i Etiopien

Målet var att sticka 2 000 ”hjärtefilter” till nyblivna mödrar i Etiopien. Det blev i själva verket 2 800 filter av sammanlagt 1,4 ton garn. Det hade de väl aldrig drömt om – Astrid Tedman och Thomas Kvist – den där dimmiga morgonen då idén om ”Hjärtefilter” föddes på ett tidigt plan till Sandnes i Norge.

I mars i år reste Astrid och hennes sambo Andreas till Etiopien med cirka 200 filter. Resten kommer att skickas ner och distribueras via en kontakt i Addis Abeba.

Men tillbaka till den där flygturen då Thomas Kvist, VD för SandnesGarn i Sverige, och Astrid Tedman, affärsutvecklare på företaget, var på väg till Sandnes i Norge, där företaget har sitt huvudkontor och produktionsanläggning.

Astrid berättade för Thomas om det besök hon gjort på Airasjukhuset i västra Etiopien. Hur hon delat ut små stickade plagg och filter till fattiga nyblivna mödrar. Hon berättade om det stora behovet som fanns. Och plötsligt föddes idén hos de båda. Kanske kan SandnesGarn skänka garn till filter om andra ställer upp och stickar?

Så blev det och redan första dagen anmälde sig 50 svenska garnbutiker och via butikerna strömmade kunderna till för att sticka filter, som designats av Astrid och som när den var klar skulle förses med ett broderat hjärta.

Själv gick jag min ordinarie morgonpromenad utmed åkrarna utanför Västerhaninge då promenadvännen Kang berättade att hon, via sitt stickcafé, skulle sticka en ”hjärtefilter” till något som hette Airasjukhuset i Etiopien. Och jag konstaterade att världen var väl ändå bra liten, för det kunde väl rimligtvis bara finnas ett Airasjukhus. Namnet Astrid Tedman nämndes, jag tittade på nätet, fick kontakt med Astrid och vid det

Entusiastiska personer över hela Sverige stickade 2 800 hjärtefilter mot planerade 2 000. Totalt skänkte SandnesGarn 1,4 ton garn. Bilden från Mias garn i Västerhaninge.

laget stickade också en annan promenadvän på en filter.

Astrid berättade att hon skulle åka ner till Etiopien i mars och lovade mig en rapport efter det.

Gandhi Memorial Hospital i Addis - specialiserat på gynekologi och förlossning, här föds 6 000 barn årligen – var först att få besök av Astrid och hennes Andreas.

- Här fick vi överlämna filter direkt till nyförlösta mödrar och deras bebisar. Vi fick också bra kontakt med chefen för sjukhuset, med överläkare och sjuksköterskor och vi kommer att skicka fler filter dit.

Från Gandhi till Mother Teresa Hospital, det sjukhus som gjorde största intrycket på Astrid. Sjukhuset drivs av nunnor, men här finns också läkare och sjuksköterskor. Bland patienterna finns både mentalt och fysiskt handikappade personer, cancersjuka, aids-sjuka och tbc-drabbade, även en stor avdelning för mödravård och nyfödda barn, en del av dem föräldralösa.

- Filterna togs tacksamt emot. Hit kommer vi också att skicka fler filter. Personalen menade att det betyder mycket att kunna ge

Astrid Tedman (trea fr v) överlämnar en del av hjärtefiltarna på sjukhuset i Aira.

På Gandhi Memorial Hospital överlämnades filtar direkt till nyförlösta mödrar och deras barn.

en värmande filt till en nyförlöst mamma och hennes baby.

Astrid och Andreas reste sen västerut, till Gimbi och trakterna kring Aira och besökte några församlingar inom Mekane Yesuskyrkan, där präster som Astrid känner fick hjärtefiltar att dela ut bland sina församlingsmedlemmar.

- Här finns personer som har det mycket tufft ekonomiskt, det föds många barn och all hjälp behövs.

Slutligen Airasjukhuset, sjukhuset som vi i Svensk-Etiopiska Föreningen ger bidrag till, tack vare donationen från Karin Mobring. Här finns en stor förlossningsavdelning. Varje dag kommer cirka 20 kvinnor hit för att föda. Ofta är det kvinnor som legat hemma med värkar flera dagar och som till slut kommer till sjukhuset, ibland burna på sängar, efter flera mils vandring.

- På Airasjukhuset är man mycket skickliga och ofta klarar man, trots komplikationer, att rädda både mor och barn.

- Aira är verkligen ett fantastiskt sjukhus, tycker Astrid.

- Och filtarna behövs här. Ofta köper man

Behovet av filtar är stort och Astrid har fått en ny idé. Hon planerar att åka till Airasjukhuset igen. Då föratt lära kvinnor att sticka själva.

inget innan bebisen är född. Dels för att man kanske inte har pengar och dels för att man inte vet om babyn kommer att överleva.

Överallt dit Astrid och Andreas kom var man överväldigad av att filtarna var handstickade.

2 800 filtar - kanske är det nästan lika många runt Sverige som hjälpt till att sticka!

- Tillsammans kan vi göra mycket och stor vilja finns att hjälpa, konstaterar Astrid som smider nya planer. Hon ska försöka åka till Aira igen. Då för att lära kvinnor att sticka själva. Fast innan dess blir det en ren semesterresa till Etiopien och det redan till sommaren. ■

*Text: Pia Virving
Bilder: Astrid Tedman*

"Land Administration" – ny svens

Tenaestelins läsare känner väl till de långa förbindelserna mellan Etiopien och Sverige allt från missionärspionjärerna till flygvapen och skolor. Däremot är det inte alls lika bekant att Sverige under det senaste decenniet även har kommit att förknippas med uppbyggnad av lantmäteri och registrering av fastigheter i Etiopien.

För att citera en etiopisk kollega i Bahir Dar: "Every farmer in Amhara knows that Sweden has supported the government to register their land". I flera oberoende utvärderingar utpekas Sidas stöd till lantmäterisektorn som banbrytande och mycket framgångsrikt. Registreringen av fem miljoner fastigheter på mindre än fem år har framförts som världsunikt av bl.a. Världsbanken. Detta gjordes möjligt tack vare lokal medverkan, okonventionella metoder utan mätning på marken, engagerade chefer och personal, samt stöd från Sida inkluderande tekniskt bistånd genom Orgut*.

Det var inte bara omsorgen om böndernas besittningsrätt som fick den etiopiska regeringen att ge bönderna "user rights" i början av tjugohundratalet utan främst värnandet om miljön. Trots en mängd markvårdsinsatser fick man inte bukt med den accelererande jordförstörelsen. Återkommande omfördelningar av marken inom byarna gjorde att bönderna aldrig kunde vara säkra på att få behålla sin mark och inte heller få någon ersättning för nedlagda förbättringar av mark som togs ifrån dem. Detta identifierades som en grundläggande orsak till att man ej hade framgång med markvårdsinsatserna.

*Konsultföretag verksamma inom internationell utveckling

I nästan tio år har Lars Palm (tvåa fr v) arbetat i Etiopien med teknisk rådgivning kring området landregistrering.

När Amhararegionen antog sin nya landlag i början av tjugohundratalet gavs bönderna en livslång nyttjanderätt "user right" till sin mark. Den kan ärvas av barnen, ges bort till närstående eller arrenderas ut. Däremot finns ingen rätt att sälja marken, vilket baseras på de styrandes oro för att många bönder skulle sälja sin mark och sen inte klara av sin försörjning. Många hävdar emellertid att förbudet mot försäljning bland annat hindrar en modernisering av jordbruket i Etiopien.

Genom den nya lagen inrättades också en myndighet för naturvård, registrering av fastigheter och markanvändningsplanering (numera Bureau of Environmental Protection, Land Administration and Use - **Bo-EPLAU**). Inom de två senare disciplinerna överfördes utbildad personal från Bureau of Agriculture, men inom lantmäteri fanns ingen kompetens överhuvudtaget. Inom ramen för det omfattande landsbygdsutvecklingsprogrammet Sida Amhara Rural Development Program (SARDP) utökade Sida stödet till att omfatta även denna nya myndighet från år 2002. Därigenom erhö

k framgång i Etiopien

Information och diskussion med jordbrukare angående besittningsrätten.

BoEPLAU en heltidsanställd svensk teknisk rådgivare, internationella korttidskonsulter, teknisk utrustning samt medel för utbildning och pilotprojekt.

Redan efter tre år var större delen av Amhara registrerad och resultaten lät inte vänta på sig. När bönderna fått sina certifikat började de med aktiv markvård såsom terrasseringar, erosionshindrande vegetation, naturgödsling etc. Det ursprungliga målet med bättre markvård hade uppnåtts. Ett annat mycket viktigt resultat var att kvinnornas ställning stärktes genom att de också registrerades som ägare. Dessutom fick bönderna generellt sett en ökad självkänsla vilket stärkt demokratiska processer.

Från start lades stor vikt vid att utbilda personal, alltifrån regional nivå ner till ledamöterna i byarnas landkommittéer. För den mer långsiktiga kompetensförsörjningen inleddes ett samarbete med Lantmäterilinjén på Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm som hade en internationell masterutbildning i "Land Administration" (fastighetsregistrering/lantmäteri) samt med Bahir Dar University (BDU). Årligen skickades åtta anställda

På mindre än fem år registrerades fem miljoner fastigheter."Världsunik", tyckte Världsbanken. Foto: Lennart Bäckström.

från BoEPLAU, olika wordas (distrikt) samt BDU till Stockholm för ett års, senare 1½ års, studier varefter de återvände till Amhara där de gjorde sin mastersuppsats.

Häri genom skapades en kader av välutbildade lantmätare och mycket kunskap om den pågående verksamheten dokumenterades och analyserades genom masteruppsatserna. Enligt en utvärdering på KTH var de etiopiska studenterna de mest framgångsrika i studierna av alla deltagande nationer. Den första kullen utarbetade tillsammans med KTH en läroplan för en etiopisk lantmäteriutbildning.

Samtidigt utarbetades med hjälp av Orgut ett projekt för att etablera ett Institute of Land Administration (ILA) på universitetet i Bahir Dar (BDU). Baserat på detta startades år 2006 en lantmäteriutbildning på BDU och från 2007 har Sida finansierat uppbyggnaden av ILA medan den etiopiska regeringen svarat för själva utbildningskostnaderna samt huvuddelen av det nya campus som byggts i utkanten av Bahir Dar. ILA är unikt, det finns ingen motsvarande utbildning i Etiopien. ILA och dess läroplan

När bönderna fått sin mark registrerad förbättrades snabbt markvärden.

Den gröna boken "Book of Holding" bevisar att bonden innehar besittningsrätt till jorden.

står nu modell för flera andra universitet, inte bara i Etiopien utan i hela Östafrika med vilka ILA etablerat ett nätverk.

När ILA - projektet nu avslutas har ILA expanderat till 1000 studenter och 400 studenter har utexaminerats sen 2010. En stor del av ILA:s lärarkår har fått sin masterutbildning i Sverige och ILA fick sin första doktor i landadministration efter en förstklassig disputation i december på KTH. Ytterligare några doktorander kommer att examineras under 2014. ILA strävar efter att utöka sitt program med specialisering inom tekniskt lantmäteri, stadsplanering och fastighetsförvaltning samt en doktorandutbildning inom lantmäteri.

Lantmäteristudenten Tsegie tränar mätteknik på nya campus.

En annan viktig framgång är masterutbildningen av etiopier på KTH. Många av dem har lämnat BoEPLAU och BDU, men de flesta är fortfarande verksamma i branschen; på andra universitet, inom NGO:s och ministerierna. Det senare är mycket positivt då det råder stor kompetensbrist på federal nivå, vilket resulterat i felsatsningar, missförstånd och ibland misstro, bland annat mot BoEPLAU i Amhara som tack vare Sidas insatser besuttit den största teoretiska som praktiska kunskapen i landet. Även anställning av ILAs studenter runt om i landet har nu bidragit till en spridning av kunnandet inom landadministration.

Efter framgångarna med Sidastödet har allt fler biståndsgivare intresserat sig för landadministration och flera olika projekt har startats. Många av mina etiopiska kollegor beklagar dock att Sida inte fortsatte sitt stöd efter att SARDP avslutades 2010 och att ILA-stödet nu avslutas. De anser att Sida fäster mycket större vikt vid långsiktig kompetens- och kapacitetsutveckling än andra biståndsgivare som är mer fokuserade på kortsiktiga resultat. När Sida nu skall uppdatera landstrategin för Etiopien är det min förhoppning att man också bygger vidare på framgångarna inom **området landadministration.** ■

Invgning av nya campus i Bahir Dar med fr v talmannen för Amharas Parlament, State Minister of Ministry of Urban Development and Construction Ato Dessalegn Ambaw, presidenten för Bahir Dar University Dr Baylie Damtie, Sveriges ambassadör Jan Sadek och Vice President for Academic Affairs Dr Firew Tegegne.

Text och bilder: Lars Palm, som arbetat med teknisk rådgivning för Amhara Regionen, Addis Abeba stad samt institutet för landadministration (ILA) på universitetet i Bahir Dar. Lars Palm har varit verksam i Etiopien i nästan tio år.

En halv miljon på fem år för "Hylte"

På fem år har "Hylte hjälper Debre Zeit" samlat in 480 345 kronor. – Nästan en halv miljon, det hade vi aldrig drömt om när jag började med brödförsäljningen den 16 maj 2009, säger Susan Johansson. I dag går större delen av pengarna till barnens utbildning, men har familjen svårt att klara sig får den också hjälp.

Det kan i så fall handla om ett visst belopp per månad. De kan också få hämta livsmedel, teff, socker och te, som Rediet och Abebe köper in stora mängder av och sedan delar ut.

- Hade vi inte engagerat Rediet Aklilu och Abebe Hailu hade vi inte klarat verksamheten, menar Susan. De håller kontakt med familjerna, ordnar med extraläxor till skolbarnen och rapporterar regelbundet till oss.

Den ursprungliga idén med mikrolån till självhjälp har "Hylte hjälper" släppt.

- Tyvärr fungerade det inte av flera orsaker. Analfabetismen hos de vuxna är för stor. Sen var vi tvungna att dra in myndigheterna och då kom problemet med korruption in och det ville vi inte ställa upp på. Men kommer det en familj med en bra affärsidé, då får de hjälp. Det handlar oftast om att skaffa en ko, getter eller höns.

Och här finns flera glädjeämnen att berätta om. En familj som för två år sedan fick en ko har nu tre kor. En ung flicka som fick små höns och pengar till ett hönshus startade kycklinguppfödning och fick ihop pengar så att hon kunde köpa en ko.

Pojken Getenet, i dag 18 år, som föreningen bekostat utbildningen för, köpte i höstas ett begagnat biljardbord och byggde ett litet hus på mormoderns tomt. Han hade själv sparat ihop 10 000 birr. Av föreningen lånade han 3 000. Sen var han i gång med sin biljardverksamhet. 10 birr per person och omgång får kunderna betala.

Susan Johansson, omgiven av några av de 132 personer som får hjälp av föreningen.

- När jag och Ulf besökte honom hade han många kunder och hans nästa projekt är att skaffa en playstation. Där kan kunderna spela, mot betalning förstås, medan de väntar på att få spela biljard. När du fått ihop halva summan, får du resten av oss, sade vi och nu har vi fått besked om att han redan fått ihop pengarna. Getenets mamma fick i januari 2013 ett startkapital på 5 000 birr för att öppna en liten affär. Hon har lyckats jättebra, berättar Susan och säger att hon har en mängd liknande exempel.

Men utbildning står i dag i fokus för "Hylte hjälper Debre Zeit". Sammanlagt koncentrerar man sig på 32 familjer, totalt 132 personer.

- Barnen är Etiopiens framtid och vi vill bidra till att uppväxten blir så bra som möjligt. Vi hjälper till med det mesta: årsavgifter, övningsmaterial, extra läromedel, skoloruniformer, sportkläder och så vidare. Vi betalar dessutom två privatlärare för att våra elever ska få extra läxuppgifter fem dagar i veckan. Barnen som går på högre stadier får pengar till att åka buss. Vi ser också till att de kan utöva någon idrott eller en hobby. De får medicinsk hjälp om det behövs och varje månad delas tvålv och schampo ut till

te hjälper Debre Zeit"

När Susan och Ulf Johansson besökte Debre Zeit runt nyår hade man en julfest med familjerna.

samtliga. En till två gånger om året görs en utflykt med barnen.

En gång om året åker Susan och Ulf ner till Debre Zeit. Susan menar att det är viktigt att de själva får träffa familjerna och se vad pengarna åstadkommit.

Just nu är de stigande livsmedelspriserna ett problem för fattiga familjer. Likaså nybyggnationen som kommer allt närmre familjernas små jordlotter, varifrån de oftast får sin utkomst.

Föreningen har idag 39 medlemmar. Av dem har nio egna fadderbarn i föreningens regi. Dessutom finns ytterligare 25 faddrar utanför föreningen.

Susan, drivkraften bakom "Hylte hjälper", gläds när hon ser skillnaden mellan i dag och för fem år sedan.

- Livskvaliteten och livsglädjen hos barnen och de vuxna har ökat markant. Samtliga är betydligt friskare i dag. Tack vare att barnen får extraläxor har deras resultat

I början av december fick 82 barn 300 birr var för julklappsinköp. Julklappar som delades ut när Susan och Ulf var på plats.

Ulf Johansson t v och Rediet Aklilu prövar Getenets biljardbord.

förbättrats och de vuxna som fått hjälp med att komma i gång har lyckats nå sina mål. Dessutom är vi glada för att vi lyckas hålla nere de administrativa kostnaderna. Totalt handlar det om 3,5% av de pengar som använts.

Susan vill skicka med ett tack till Svensk-Etiopiska Föreningen som bidragit med pengar till Hylte hjälper". Senast förra våren fick man 10 000 kronor ur Stipendiefonden.

Pengarna kommer till mycket stor hjälp och jag lovar: de gör verkligen skillnad! ■

Text: Pia Virving

Bilder: Susan och Ulf Johansson

Om kvinna i topposition, kaffepriset och nya motorvägen som invigts

Saxat ur Addis Fortune's nätupplaga, årgång 14 nr 727 och sajten 2mercato.com

För första gången i Etiopiens historia har en kvinna fått en topposition i regeringen.

Den 8 april 2014 godkände det etiopiska parlamentet Aster Mammos utnämning till vice premiärminister. Samtidigt utsågs hon till minister för "Civil Service and Good Governance Reform Cluster".

Aster efterträder Muktar Kedir, som innehaft posten som vice premiärminister sedan november 2012 och fram till februari i år då han utnämndes till president för Oromia, Etiopiens största delstat.

Tidigare har Aster varit "Youth and Sports Minister". Hon har även innehaft posten som "Chief Whip" (chefsinspiskare) i parlamentet. Enligt Wikipedia är en chefsinspiskares uppgift att övervaka partidisciplinens upprätthållande, i synnerhet närvaro vid voteringar och att ledamöterna röstar enligt partilinjén.

Kaffepriset uppåt

I samma nummer av Addis Fortune kan man läsa om en välkommen **prisuppgång för det etiopiska kaffet**.

Den omfattande torkan i Brasilien har pressat upp kaffepriset och detta gynnar de etiopiska kaffeproducenterna.

En kaffeodlare i trakten av Jimma uppger att han i mitten av mars undertecknade ett avtal med en europeisk kaffeimportör om ett pris på USD 3,20 per lb (1 lb/pund = 454 g). Detta ska jämföras med kaffepriset på den etiopiska råvarubörsen (ECX) som i slutet av januari låg på endast USD 1,15/lb.

Samtidigt berättar en annan etiopisk

Nu är den invigd, nya motorvägen mellan Addis och Adama (Nazreth).

kaffeproducent att han redan i juni 2013 ingick ett ettårigt avtal med en utländsk kund till ett lägre pris, nämligen USD 2,40/lb. Han tillägger att han är glad ändå men förstås hoppas på ett ännu bättre avtal när det blir dags.

Motorvägen invigd

På en annan sajt, www.2mercato.com, står att läsa om den avgiftsbelagda motorvägen mellan Addis Abeba och Adama (Nazreth), **Addis-Adama Expressway**. Motorvägen invigdes den 5 maj av den kinesiske premiärministern Li Keqiang och Etiopiens premiärminister Hailemariam Desalegn.

Den 6-filiga motorvägen började byggas för fyra år sedan och står nu färdig. Den är 84 km lång, 31 meter bred och en bilresa mellan Addis och Adama ska nu inte ta mer än 45 minuter. Motorvägen uppges ha kostat 11,2 miljarder birr. Vad det kommer att kosta att använda den står det ingenting om men jag ser verkligen fram emot att få åka på den nya motorvägen, där inga får, getter, kor, åsnor eller människor får gå. ■

Text och bild: Annika Smith

◀ TRÄSKONÄBBEN

Denna cirka en meter höga stork, som ser ut att höra hemma i en Jurassicfilm, ses i västra Etiopien. Den finns från Sudan i norr till Zambia i söder.

Aldrig talrik, lever undanskymd i hög vass och därför ofta svår att få syn på.

Såg träskonäbbar i Etiopien senast 1975, då utefter Akobofloden, som gränsar till Sudan. Nu i april gick vi in som första utlännningar till Domaträsket, som ligger isolerat sydväst om staden Gambela.

Jag visste att det fanns träskonäbbar här, för parkförvaltningen hade sett dem från helikopter. Vi gick in utefter Alowerofloden och hittade minst tio oskygga träskonäbbar. Detta kan bli ett jättelyft för fågelskådare.

Att hitta så många och konstigt nog de flesta sittande i träden, kan bli ett riktigt dragplåster jämfört med Uganda, där man normalt ser 1-2 exemplar per resa.

VITÖRAD KOB ▶

Denna dovhjortstora antilop har också Gambelaområdet som sin hemvist.

Hade jag och alla andra som håller på med natur och djur i Etiopien frågat om det fanns kobbar kvar i landet, hade svaret förmodligen blivit NEJ.

Nå, när nu nya vägar byggs, dit normalt inga människor tar sig, öppnas en ny värld. Det visade sig finnas två stora populationer av kob som vandrar in i Etiopien från Sydsudan.

De uppehåller sig i Etiopien cirka fyra månader, sedan vandrar de tillbaka till Sydsudan.

Den närmaste populationen finns ca 8 mil väster om Gambela - cirka 200 000 djur.

Den större populationen på omkring 500 000 djur uppehåller sig på gränsen till Sydsudan, alltså så långt väster ut som du kan komma i Etiopien.

Tack vare dessa stora ansamlingar av djur finns även mycket lejon, som har mat i överflöd. ■

Text och foto: Håkan Pohlstrand

Den som är intresserad av att komma till Gambela och se ovanstående med egna ögon kan ta kontakt med Håkan, som reser dit i mars-april nästa år.

Protokoll fört vid Svensk- Etiopiska Föreningens årsmöte den 26 april 2014

§ 1 Mötets öppnande

Föreningens ordförande Biniyam Wondimu öppnade mötet och hälsade alla välkomna.

§ 2 Årsmötets rätta utlysande

Årsmötet godkände utlysande av årsmöte.

§ 3 Mötesordförande, mötessekreterare

Biniyam Wondimu valdes att leda årsmötesförhandlingarna och Ingegerd Nylander valdes till sekreterare.

§ 4 Justerare av årsmötesprotokollet

Åke Clason valdes att jämte mötesordföranden justera protokollet från årsmötesförhandlingarna.

§ 5 Verksamhetsberättelse och resultaträkning

Per Wallgren kommenterade föreningens resultat och balansräkning för år 2013. Föreningen har två organisationsnummer, vilka redovisas var för sig. Årets resultat för föreningen blev ett plus på 16.023:52 och för fonderna ett minus på 30.694:65.

Handlingarna godkändes.

§ 6 Revisionsberättelse

Revisionsberättelsen föredrogs av revisor Åke Clason. Trots en misräkning på 141 kronor befanns räkenskaperna vara i god ordning. Skattmästare Per Wallgren förklarade orsaken till de 141 kronorna. Revisionsberättelsen godkändes och lades till handlingarna.

§ 7 Ansvarsfrihet

Årsmötet fastställde resultat och balansräkning för år 2013.

Årsmötet gav styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2013.

§ 8 Medlemsavgift

Ingen ändring av medlemsavgiften på 250 kr per hushåll för 2015.

§ 9 Val av styrelse för perioden 2014-2015

Valberedningens ledamöter Astrid von Rosen och Astrid Assefa föredrog valberedningens förslag till styrelse.

Omval av Sven Britton, Sonja Pohlstrand, Örjan Åkerrén och Jan Olof Gustavi. Håkan Pohlstrand, Wessen Beshah, Per Wallgren och Ingegerd Nylander kvarstår ytterligare ett år.

Biniyam Wondimu omvaldes till ordförande för ytterligare ett år.

Förslaget godkändes av årsmötet.

Josef Yohannes och Anne Naglo från Framtidsgruppen har adjungerats till styrelsen.

§ 10 Revisorer

Eric Renman kvarstår som ordinarie revisor och Kalevi Tikkanen som revisorssuppleant ytterligare ett år. Åke Clason omvaldes som ordinarie revisor på två år.

§ 11 Valberedning

Astrid Assefa (sammankallande) omvaldes på två år som ordinarie ledamot. Astrid von Rosen gick med på omval på ett år som ordinarie ledamot i väntan på förslag på en medlem från Framtidsgruppen som kan väljas på två år. Seife Tuulos-korpi kvarstår som suppleant i ytterligare ett år.

§ 12 Redaktionskommitté

Till redaktionskommitté omvaldes Ingegerd Nylander, Pia Virving, Sven Britton, Barbro Ergetie på ett år. Martin Hydén, webmaster för föreningens hemsida, omvaldes på ett år.

§ 13 Tenaestelin

Tidningen är nu inne på sin 55:e årgång. Pia Virving gav en översikt över innehållet i kommande nummer, som beräknas komma ut till midsommar, bl. a om Röda Korsets arbete i Etiopien, en artikel om landadministration, om ett projekt med stickade filter till Aira Hospital "hjärtefilter", ett projekt för kvinnor i Casa Inches, svenska företag i Etiopien. Webmaster Martin Hydén meddelade att hemsidan kommer att genomgå en teknisk utveckling. Gåvo- och minneskort går nu att beställa på hemsidan.

§ 14 Stipendiefonden

Det fjärde årets bidrag på 15.000 kr plus en gåva på 2.500 kr har betalats i januari 2014 till Medhen Social Center för stöd till ungdomar som studerar vid universitet och college.

Föreningen Hylte hjälper Debre Zeyt har redovisat användningen av tidigare utbetalda medel och beviljats ytterligare 10.000 kr till utbildningsprojekt för 32 familjer.

20.000 kr är reserverade för utbetalning till Ethiopian Heritage Trust och trädplanteringsprojektet. Per Wallgren meddelade att det finns utrymme för stöd till ytterligare projekt.

§ 15 Trädplanteringsprojektet

Ekolog Laila Karlsson och hortonom Abitew Lagibo Dalbato arbetar med ett projekt om utveckling av grödan enset (falsk banan). De har besökt Entotto och föreståndaren för trädplanteringsprojektet Ato Getachew. Arbetet med att göra hela parken till ett rekreatiomsområde och tillgängligt för besökare fortsätter. Ett promenadstråk anläggs av ungdomar som bildat bolag och själva tillverkar gatstenar. Ato Getachew efterlyser samarbete och rådgivning om hur han kan driva projektet vidare.

Ethiopian Heritage Trust arbetar även med att bevara de gamla typiska Addis-husen. Ett av husen med 8 m takhöjd är nu högkvarter för verksamheten. Det ska senare bli utställningslokal.

Under 2013 utbetalades 13.000 kr till Ethiopian Heritage Trust.

§ 16 Karin Mobrings Stiftelse

Det fjärde årets stöd till Fattigfonden vid Aira-sjukhuset om 25.000 kr har betalats ut. Behållningen på kontot är drygt 404.000 kr.

Dr Erik Erichsen och hans hustru Senait har nyligen lämnat sjukhuset.

§ 17 Framtidsgruppen

Framtidsgruppen anordnade ett uppskattat möte för barn- och ungdomar i maj. Ett nytt möte skulle ha ägt rum i slutet av mars, men fick ställas in på grund av få anmälningar.

En aktivitet planeras till augusti.

Torgny Erling framförde ett önskemål till Framtidsgruppen: att hjälpa till att anordna ett möte på västkusten under 2015.

§ 18 Motioner

Inga motioner hade inkommit.

§ 19 Övriga frågor

Jan Olof Gustavi efterlyste e-postadresser från medlemmarna. Detta för att spara på portokostnader och även kunna informera om aktuella händelser som kan vara av intresse för medlemmarna.

Martin Hydén upplyste om att det går att lämna sin e-postadress via hemsidan. Klicka på Kontakt under Meny på vänster sida.

§ 20 Mötets avslutande.

Mötesordförande Biniyam Wondimu avslutade mötet och framförde ett varmt tack till styrelseledamöter, valberedning, revisorer samt redaktion för det gångna verksamhetsåret.

*Stockholm den 26 april 2014
Biniyam Wondimu, Ordförande
Ingegerd Nylander, Sekreterare
Åke Clason, Justerare*

Medlemsaktivitet i augusti

En medlemsaktivitet planeras till slutet av augusti. Eventuellt blir det boule ute på Rosendals trädgård på Djurgården i Stockholm. Inbjudan kommer att skickas ut via mejl, hälsar Jan Olof Gustavi.

Örjan Åkerrén
Valloxvägen 40 L
741 42 Knivsta

Nu springer också flickorna in på plan

Flicklaget i matchdräkter från Västerhaninge IF, Aliyas Alamu längst till höger.

Coachen för flicklaget, Genet Demissie.

Flickor och fotboll? "Nja". Aliyas drog på svaret. Ett år senare är vi tillbaka i Bishoftu och Aliyas har en överraskning åt oss. Ett flicklag med en kvinnlig coach – Genet Demissie. Laget har funnits i snart ett år.

Det började med att Västerhaninge IF skänkte fotbollsställ till flera fotbollslag. Nittonårige Aliyas Alamu hade tagit som sin uppgift att fånga upp fotbollsintresserade pojkar som behövde en bra hobby. Själv duktig fotbollsspelare hade han fått ge upp spelandet efter en skada. Tacksamt tog han emot dräkterna. Det var då vi undrade hur det var med flickorna. Var de inte intresserade av fotboll?

Nu står vi nere på fotbollsplanen vid Ada Model School i Bishoftu. In springer flickorna i Västerhaninge IF:s gamla matchdräkter för att spela en uppvisningsmatch mot ett pojklag.

Efteråt pratar vi med coachen Genet, sekreterare till vardags, vars dotter är en av spelarna i laget. 30 flickor har man fått ihop. Men helt enkelt har det inte varit.

- Det fanns en viss tveksamhet i början. Men successivt försvinner den och intresset sprider sig, för självklart kan flickor spela fotboll, säger Genet som dagen till ära klätt sig i vacker traditionell klädsel. ■

Text och bild: Pia Virving